метадычных і арганізацыйных пытаннях практыкі, да якіх маглі б далучацца інстытуты, універсітэты, акадэміі культуры краін блізкага замежжа і на якіх адбыўся б цікавы абмен як вопытам работы, так і метадычнымі матэрыяламі па практыцы.

Вучэбная практыка — гэта першае далучэнне студэнтаў да іх будучай прафесійнай дзейнасці. Ад таго, наколькі цікава і паспяхова яна пройдзе, залежыць далейшае развіццё і паглыбленне прафесійнай арыентацыі студэнтаў.

Н.С.Церская,
дацэнт Беларускага універсітэта культуры

ПРАКТЫКА ЯК АДНА З АСНОЎНЫХ ФОРМАЎ МЭТАВАЙ ПРАФЕСІЙНАЙ ПАДРЫХТОЎКІ СТУДЭНТАЎ

Вялікая роля ў набыцці ведаў адводзіцца практыцы (вучэбнай, вытворчай, педагагічнай).

Практыка, арганізаваная сумеснымі сіламі кафедры і базы-ўстановы, дазваляе плённа вырашаць шэраг задач прафесійнай падрыхтоўкі студэнтаў. Назавём некаторыя з іх:

— паглыбленне, прафесійнае асэнсаванне, замацаванне фундаментальных агульнапрафесійных і спецыяльных ведаў, якія трэба ўлічваць пры вырашэнні арганізацыйных і метадычных пытанняў навучання;

— развіццё здольнасцей, імкнення да самастойнага набыцця ведаў і навыкаў, неабходных для выканання прафесійных абавязкаў;

— фарміраванне навыкаў і ўменняў аперыраваць ведамі, атрыманымі ў працэсе навучання;

— адаптацыя і падрыхтоўка студэнтаў да самастойнай прафесійнай дзейнасці.

Як форма навучання практыка з'яўляецца вядучай фор-

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

май замацавання ведаў. Яна ператварае засвоеныя веды ў перакананне, уменне рэалізаваць іх у дзейнасці, матывуе і актывізуе пазнавальную дзейнасць, арыентуе на актыўнае засваенне вывучаемага матэрыялу.

Вырашэнне пералічаных задач залежыць ад таго, як арганізавана практыка, якія яе мэта і змест, тэхналогія праходжання, хто кіруе ёю з боку кафедры і базы.

Практыка ўяўляе сабой сістэму відаў і формаў практычных заняткаў, якія пастулова ўскладняюцца. Як від вучэбнага працэсу практыка ва універсітэце мае спецыфічныя асаблівасці. У яе арганізацыі ўдзельнічаюць і кафедра, і пэўная ўстанова або калектыў. Вытворчая практыка мае выражаную прафесійную накіраванасць, арганічна ўзаемазвязана з профілем падрыхтоўкі кадраў.

Пачынаецца яна з другога курса, за выключэннем спецыялізацый “сацыяльная педагогіка”, “рэжысура свят” (тут практыка пачынаецца з першага курса). Штогод каля 75% студэнтаў ахоплены ўсімі відамі практыкі. Вучэбная практыка на першых курсах уводзіць студэнтаў у прафесію, знаёміць з накірункамі дзейнасці ўстаноў сацыякультурнай сферы. На наступным этапе студэнты падрабязней вывучаюць структуру, арганізацыю работы ўстановы, формы і метады яе дзейнасці, прымаюць ва ўсім непасрэдны ўдзел. На гэтым этапе фарміруюцца навыкі рашэння вытворчых праблем. На апошніх курсах мэта практыкі — сістэматызацыя, замацаванне, пашырэнне ведаў па спецыяльнасці, выкарыстанне атрыманых ведаў, навыкаў рашэння задач, што складаюць аснову дыпломнага праекта. Тут студэнты самастойна арганізуюць канцэрты, рэпетыцыі, святы, абрады, вечарыны, абагульняюць вопыт работы базы практыкі. Атрыманыя вынікі выкарыстоўваюцца імі ў працэсе падрыхтоўкі дыпломных ці бакалаўрскіх работ.

На ўсіх кафедрах, па ўсіх відах практыкі распрацаваны і зацверджаны праграмы, якія штогод удакладняюцца. Так, на факультэце мастацкай творчасці ёсць скразная прагра-

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ма вытворчай і педагагічнай практыкі на ўвесь тэрмін навучання. У ёй прадугледжаны паступовы характар набыцця студэнтамі практычных навыкаў. Аналагічная праграма распрацавана і кафедрай тэатральнай творчасці факультэта культуралогіі. На факультэце бібліятэчна-інфармацыйных сістэм комплексная праграма практыкі распрацавана для кожнага курса. Яна прадугледжвае паслядоўнае вывучэнне тэхналогіі працы бібліятэк. На факультэце культуралогіі па ўсіх спецыяльнасцях распрацаваны практычныя заданні на час практыкі. У іх указаны мэты, змест заданняў для кожнага курса, пададзены ўзоры справаздачнай дакументацыі. Да некаторых заданняў маюцца метадычныя распрацоўкі.

На жаль, не ўсе заданні папярэдне ўзгадняюцца з арганізацыямі, у якіх праводзіцца практыка. Такое становішча вядзе да разыходжання інтарэсаў студэнтаў і магчымасцей устаноў. Гэта зніжае эфектыўнасць вытворчай практыкі, пагаршае якасць дыпломнай работы, узровень прафесійнай падрыхтоўкі.

Пажадана, каб кафедры мелі комплексныя праграмы бесперапыннай прафесійнай падрыхтоўкі студэнтаў на ўвесь тэрмін навучання. Падобная скразная комплексная праграма аб'ядноўвае ўсе віды практыкі. Яна ўключае змест, тэхналогію, парадак праходжання практыкі, адлюстроўвае цэласную сістэму, спецыфіку практычнай падрыхтоўкі спецыялістаў на розных ступенях навучання, пераемнасць паміж формамі, этапамі практыкі, паступова ўключае студэнта ў сферу вытворчасці. Распрацоўка скразных праграм практыкі на пяць гадоў навучання павінна будавацца з улікам сучасных накірункаў дзейнасці ўстаноў сацыякультурнай сферы. Акрамя таго, праграма – гэта асноўны нарматыўны дакумент, які адлюстроўвае сістэму вытворчага навучання.

Аднак распрацоўка скразной праграмы не заўсёды дапамагае дыферэнцыраванаму падыходу да асобных студэнтаў. Таму ўзнікае неабходнасць у распрацоўцы па кожнай спецыялізацыі рабочых праграм, індывідуальных заданняў.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Гэта выклікана яшчэ і рознымі формамі, метадамі работы.

Павышэнне эфектыўнасці практыкі залежыць ад мэтанакіраванай дзейнасці, арганічнага ўзаемадзеяння дэканатаў, кафедраў з базамі практыкі.

Важным накірункам работы па правядзенні практыкі з'яўляецца падбор кіраўнікоў практыкі на базах. Часцей за ўсё гэта лепшыя супрацоўнікі вытворчых калектываў, што маюць вопыт работы, дапамагаюць моладзі спасцігаць тэхналогію працы, уплываюць на ўвесь працэс навучання.

Нягледзячы ў цэлым на добры творчы кантакт з базамі практыкі, існуюць некаторыя праблемы. Раней работа ўстаноў культуры задавальняла кафедры факультэта культуралогіі па ўсіх параметрах дзейнасці. Узнікненне новых спецыяльнасцей, спецыялізацый, спецыфіка іх работы прыводзіць да неабходнасці пошуку новых баз практыкі, якія б адпавядалі зместу навучання.

Няпростай з'яўляецца праблема тэрмінаў практыкі. Яна на ўсіх факультэтах і спецыялізацыях па працягласці розная, ад 3 да 15 тыдняў. На факультэце мастацкай творчасці студэнты II–III курсаў практыкуюцца на працягу семестра без адрыву ад заняткаў, а педагагічная практыка на IV курсе працягваецца ўвесь навучальны год, на V курсе – семестр (адзін раз у тыдзень). Студэнты факультэта культуралогіі праходзяць практыку з адрывам ад заняткаў 26 тыдняў, факультэта мастацкай творчасці – 12 тыдняў, факультэта бібліятэчна-інфармацыйных сістэм – 22 тыдні.

Галоўным у практыцы з'яўляецца яе змест, акрэслены праграмай спецыяльных дысцыплін, якія студэнты вывучаюць у ВНУ. Студэнты выконваюць розныя віды работ, індывідуальныя заданні кіраўнікоў ад кафедры, ад базавай установы. Вынік жа, асабліва вытворчай практыкі студэнтаў VI—V курсаў – гэта работа кожнага з іх над пастаноўкай спектакля, канцэртнага нумара, арганізацыяй свята, вечарыны, абрадавага свята, дзіцячага мерапрыемства і г.д. Студэнты, якія вучацца на факультэце мастацкай творчасці, свае

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

інструментоўкі, аранжыроўкі музычных твораў увасабляюць у працы з творчым калектывам. Студэнты факультэта культуралогіі падчас пераддыпломнай практыкі праводзяць даследаванні, эксперыменты, якія з'яўляюцца асноўнай часткай дыпломных работ. Аналагічнае становішча на выпускным курсе факультэта бібліятэчна-інфармацыйных сістэм. Там вынікі практыкі студэнты выкарыстоўваюць таксама пры напісанні дыпломных работ.

У мінулым навучальным годзе частка студэнтаў пад кіраўніцтвам прафесарска-выкладчыцкага саставу прайшла практыку за межамі г.Мінска.

Асаблівую ўвагу выпускаючых кафедраў усіх факультэтаў патрабуе вытворчая і пераддыпломная практыка студэнтаў выпускнога курса. На факультэтах культуралогіі, бібліятэчна-інфармацыйных сістэм практыка спалучае выкананне тэарэтычных і практычных заданняў, правядзенне навуковых даследаванняў, апрабацыю, укараненне новых формаў і метадаў работы. На спецыялізацыях “менеджмент сацыяльна-культурнай сферы”, “сацыяльная педагогіка”, “бібліятэказнаўства і бібліяграфія” на падставе даследаванняў і вопыту работы ўстановы – базы практыкі, сабраных матэрыялаў студэнты пішуць дыпломныя работы. Дыпломныя работы студэнтаў іншых кафедраў – пастановачныя планы, інфармацыйныя, тэарэтычныя абгрунтаванні свят, відовішчаў і інш. Асноўная мэта пераддыпломнай практыкі – сістэматызацыя матэрыялаў для стварэння дыпломнага праекта.

Вялікая роля ў павышэнні якасці вытворчай практыкі належыць кантролю, падвядзенню яе вынікаў. Выкарыстоўваюцца такія формы кантролю: індывідуальныя гутаркі з кіраўнікамі практыкі ад базавай установы, афармленне, праверка дзённікаў або сшыткаў, у якіх фіксуюцца вынікі працы. Больш грунтоўна падводзяць вынікі факультэты бібліятэчна-інфармацыйных сістэм, мастацкай творчасці. У іх на абмеркаванні прысутнічаюць супрацоўнікі бібліятэк, вык-

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ладчыкі дзіцячай музычнай школы № 11 г.Мінска. Яны выказваюць уражанні аб адносінах студэнтаў да выканання заданняў, праграмы практыкі. Вынікі педагагічнай практыкі праводзяцца ў класе перад камісіяй, дзе студэнты вядуць адкрытыя ўрокі, якія наведвае група выкладчыкаў школы і прадстаўнік кафедры. На другіх кафедрах робяць справаздачы па абмеркаванні праведзенай работы. Абмяркоўваюцца сцэнарныя планы, рэжысёрскія распрацоўкі, пастановачныя планы і інш.

Але ў арганізацыі кантролю і падвядзенні вынікаў практыкі ёсць свае праблемы.

Патрэбен пошук новых формаў кіраўніцтва практыкай, формаў падвядзення яе вынікаў, патрэбна ўзнавіць правядзенне выніковых канферэнцый, на якіх канкрэтныя прыклады раскрывалі б творчыя адносіны кожнага студэнта, групы да накірункаў работы на базах практыкі, выяўлялі б недахопы ў тэарэтычнай і метадычнай падрыхтоўцы студэнтаў. Мэтазгодна ў будучым абагульніць вопыт некаторых кафедраў, распрацаваць метадычныя рэкамендацыі на тэмы: "Правядзенне навукова-даследчай работы ў перыяд вытворчай практыкі", "Складанне скразных праграм вытворчай практыкі: праблемы і рашэнні", "Арганізацыя кантролю ў час практыкі студэнтаў".

Малады спецыяліст сёння – гэта чалавек творчага пошуку. Найбольшага поспеху дасягае той, хто не проста ведае тэхналогію, прабумана арганізуе працу, але і можа з усёй разнастайнасці дасягненняў навукі, перадавога вопыту выбраць самае каштоўнае, тое, што больш адпавядае ўмовам канкрэтнага працоўнага калектыву. Наша задача – дапамагаць будучым спецыялістам здабываць патрэбныя ім веды і навыкі падчас вытворчай практыкі.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ